

Αλαλκομενές

Αρχαίοι χρόνοι

Α) Θρησκεία

155. **Παυσανίας, Βοιωτικά, ΙΧ, 1-9** Ἦσαν ἐφ' ὅτῳ δὴ πρὸς τὸν Δία ὠργισμένην ἐς Εὐβοιάν φασιν ἀναχωρῆσαι, Δία δέ, ὡς οὐκ ἔπειθεν αὐτήν, παρὰ Κιθαιρῶνα λέγουσιν ἐλθεῖν δυναστεύοντα ἐν Πλαταιαῖς τότε· εἶναι γὰρ τὸν Κιθαιρῶνα οὐδενὸς σοφίαν ὕστερον. οὗτος οὖν κελεύει τὸν Δία ἄγαλμα ξύλου ποιησάμενον ἄγειν ἐπὶ βοῶν ζεύγους ἐγκεκαλυμμένον, λέγειν δέ ὡς ἄγοιτο γυναῖκα Πλάταιαν τὴν Ἀσωποῦ. καὶ ὁ μὲν ἔπρασσε κατὰ τὴν παραίνεσιν τοῦ Κιθαιρῶνος· Ἦρα δὲ ἐπέπυστό τε αὐτίκα καὶ αὐτίκα ἀφίκετο. ὡς δὲ ἐπλησίαζε τῇ ἀμάξῃ καὶ τοῦ ἀγάλματος τὴν ἐσθῆτα περιέρρηξεν, ἦσθη τε τῇ ἀπάτῃ ξόανον εὐροῦσα ἀντὶ νύμφης γυναικὸς καὶ διαλλαγὰς ποιεῖται πρὸς τὸν Δία. ἐπὶ ταύταις ταῖς διαλλαγαῖς Δαίδαλα ἐορτὴν ἄγουσιν, ὅτι οἱ πάλαι τὰ ξόανα ἐκάλουν δαίδαλα· ἐκάλουν δὲ ἐμοὶ δοκεῖν πρότερον ἔτι ἢ Δαίδαλος ὁ Παλαμάωνος ἐγένετο Ἀθήνησι, τούτῳ δὲ ὕστερον ἀπὸ τῶν δαιδάλων ἐπὶ κλησιν γενέσθαι δοκῶ καὶ οὐκ ἐκ γενετῆς τεθῆναι τὸ ὄνομα. Δαίδαλα οὖν ἄγουσιν οἱ Πλαταιεῖς ἐορτὴν δι' ἔτους ἐβδόμου μὲν, ὡς ἔφασκεν ὁ τῶν ἐπιχωρίων ἐξηγητής, ἀληθεῖ μὲντοι λόγῳ δι' ἐλάσσονος καὶ οὐ τοσούτου χρόνου· ἐθελήσαντες δὲ ἀπὸ Δαιδάλων ἐς Δαίδαλα ἕτερα ἀναριθμῆσαι τὸν μεταξὺ χρόνον ἐς τὸ ἀκριβέστατον οὐκ ἐγενόμεθα οἱοί τε. ἄγουσι δὲ οὕτω τὴν ἐορτὴν. δρυμός ἐστιν Ἀλαλκομενῶν οὐ πόρρω· μέγιστα τῶν ἐν Βοιωτίᾳ στελέχη δρυῶν ἐστιν ἐνταῦθα. ἐς τοῦτον οἱ Πλαταιεῖς ἀφικόμενοι τὸν δρυμὸν προτίθενται μοίρας κρεῶν ἐφθῶν. ὄρνιθες δὲ οἱ μὲν ἄλλοι σφίσιν ἡκιστὰ εἰσι δι' ὄχλου, τῶν κοράκων δὲ--οὗτοι γὰρ σφίσιν ἐπιφοιτῶσιν--ἔχουσιν ἀκριβῆ τὴν φρουράν. τὸν δὲ αὐτῶν ἀρπάσαντα κρέας, ἐφ' ὅτῳ τῶν δένδρων καθεδεῖται, φυλάσσουσιν. ἐφ' οὗ δ' ἂν καθεσθῇ, τεμόντες ποιοῦσιν ἀπὸ τούτου τὸ δαίδαλον· δαίδαλον γὰρ δὴ καὶ τὸ ξόανον αὐτὸ ὀνομάζουσι. ταύτην μὲν ἰδίᾳ οἱ Πλαταιεῖς ἐορτὴν ἄγουσι, Δαίδαλα μικρὰ ὀνομάζοντες· Δαιδάλων δὲ ἐορτὴν τῶν μεγάλων καὶ Βοιωτοὶ σφίσι συνεορτάζουσι, δι' ἐξηκοστοῦ δὲ ἄγουσιν ἔτους· ἐκλιπεῖν γὰρ τοσοῦτον χρόνον τὴν ἐορτὴν φασιν, ἥνικα οἱ Πλαταιεῖς ἔφευγον. ξόανα δὲ τεσσαρεσκαίδεκα ἔτοιμά σφισὶν ἐστὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον παρασκευασθέντα ἐν Δαιδαλίοις τοῖς μικροῖς. ταῦτα ἀναιροῦνται κλήρῳ Πλαταιεῖς Κορωναῖοι Θεσπιεῖς Ταναγραῖοι Χαιρωνεῖς Ὀρχομένιοι Λεβαδεῖς Θηβαῖοι· διαλλαγῆναι γὰρ καὶ οὗτοι Πλαταιεῦσιν ἠξίωσαν καὶ συλλόγου μετασχεῖν κοινοῦ καὶ ἐς Δαίδαλα θυσίαν ἀποστέλλειν, ὅτε Κάσσανδρος ὁ Ἀντιπάτρου τὰς Θήβας ἀνῶκισε. τῶν δὲ πολισμάτων ὅπόσα ἐστὶν ἐλάσσονος λόγου, συντέλειαν αἰροῦνται. τὸ δὲ ἄγαλμα κομίσαντες παρὰ τὸν Ἀσωπὸν καὶ ἀναθέντες ἐπὶ ἄμαξαν, γυναῖκα ἐφιστᾶσι νυμφεύτριαν· οἱ δὲ αὖθις κληροῦνται καθ' ἡντινα τάξιν τὴν πομπὴν ἀνάξουσι· τὸ δὲ ἐντεῦθεν τὰς ἀμάξας ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ πρὸς ἄκρον τὸν Κιθαιρῶνα ἐλαύνουσιν. εὐτρέπιστα δὲ σφίσιν ἐπὶ τῇ κορυφῇ τοῦ ὄρους βωμός, ποιοῦσι δὲ τρόπῳ τοιῷδε τὸν βωμόν· ξύλα τετράγωνα ἀρμόζοντες πρὸς ἄλληλα συντιθέασιν κατὰ ταῦτά καὶ εἰ λίθων ἐποιοῦντο

οικοδομίαν, ἐξάραντες δὲ ἐς ὕψος φρύγανα ἐπιφέρουσιν. αἱ μὲν δὴ πόλεις καὶ τὰ τέλη θήλειαν θύσαντες τῇ Ἥρᾳ βοῦν ἕκαστοι καὶ ταῦρον τῷ Διὶ τὰ ἱερεῖα οἴνου καὶ θυμιαμάτων πλήρη καὶ τὰ δαίδαλα ὁμοῦ καθαγίζουσιν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, ἰδιῶται δὲ ὅποσα θύουσιν οἱ πλούσιοι· τοῖς δὲ οὐχ ὁμοίως δυναμὶς τὰ λεπτότερα τῶν προβάτων θύειν καθέστηκε, καθαγίζειν δὲ τὰ ἱερεῖα ὁμοίως πάντα. σὺν δὲ σφισι καὶ αὐτὸν τὸν βωμὸν ἐπιλαβὼν τὸ πῦρ ἐξανήλωσε· μεγίστην δὲ ταύτην φλόγα καὶ ἐκ μακροτάτου σύνοπτον οἶδα ἀρθεῖσαν. ὑπὸ δὲ τῆς κορυφῆς, ἐφ' ἧ τὸν βωμὸν ποιοῦνται, πέντε που μάλιστα καὶ δέκα ὑποκαταβάντι σταδίους νυμφῶν ἐστὶν ἄντρον Κιθαιρωνίδων, Σφραγίδιον μὲν ὀνομαζόμενον, μαντεύεσθαι δὲ τὰς νύμφας τὸ ἀρχαῖον αὐτόθι ἔχει λόγος.

Μτφρ.: Λένε ὅτι ἡ Ἥρα ὀργισμένη γιὰ κάποιον λόγο με τὸν Δία ἀναχώρησε γιὰ τὴν Εὐβοία καὶ ὁ Δίας, ἐπειδὴ δὲν μποροῦσε νὰ τὴν πείσει νὰ γυρίσει, λένε ὅτι πῆγε στὸν Κιθαιρῶνα ποὺ ἦταν τότε ὁ ἡγεμόνας τῶν Πλαταιῶν· γιὰτὶ ὁ Κιθαιρῶνας δὲν ἦταν κατώτερος κανενός στὴ σοφία. Αὐτὸς λοιπὸν συμβουλευε τὸν Δία νὰ φτιάξει ἓνα ἀγάλμα ἀπὸ ξύλο, νὰ το βάλει σκεπασμένο σὲ μιὰ ἀμαξα ποὺ θὰ τὴ σέρνει ἓνα ζευγάρι βόδια καὶ νὰ διαδώσει ὅτι παντρεύεται τὴν Πλάτεια, τὴν κόρη τοῦ Ἀσωποῦ. Καὶ αὐτὸς ἀκολούθησε τὴν παραίνεση τοῦ Κιθαιρῶνα· ἡ Ἥρα ἀμέσως το πληροφορήθηκε καὶ ἀμέσως ἔφτασε ἐκεῖ. Καθὼς πλησίαζε στὴν ἀμαξα καὶ ἐσκίσε τὸ κάλυμμα τοῦ ἀγάλματος, χάρηκε με τὴν ἀπάτη, ἀφοῦ εἶδε ὅτι δὲν υπήρχε γυναῖκα νύφη ἀλλὰ ἓνα ξόανο, καὶ συμφιλιώνεται με τὸν Δία. Σὲ ἀνάμνηση αὐτῆς τῆς συμφιλίωσης διεξάγουν τὴ γιορτὴ «Δαίδαλα», γιὰτὶ οἱ παλιοὶ τὰ ξόανα τὰ ὀνόμαζαν δαίδαλα. Καὶ νομίζω ὅτι τὰ ὀνόμαζαν ἔτσι πρὶν ἀκόμα γεννηθεῖ στὴν Ἀθῆνα ὁ Δαίδαλος, ὁ γιὸς τοῦ Παλαμάου, καὶ νομίζω ὅτι σὲ αὐτὸν δόθηκε ἀργότερα ἀπὸ τὰ δαίδαλα ἡ ὀνομασία αὐτὴ καὶ δὲν εἶχε τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐκ γενετῆς. Τὰ Δαίδαλα λοιπὸν διεξάγουν οἱ Πλαταιεῖς κάθε ἑβδομο χρόνο, ὅπως υποστήριζε ὁ ντόπιος ξεναγός, ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα σὲ μικρότερο καὶ ὄχι τόσο μεγάλο χρονικὸ διάστημα. Ὅταν ὁμως θέλησα νὰ υπολογίσω με ὅσο τὸ δυνατόν μεγαλύτερη ἀκρίβεια τὸν χρόνο ἀπὸ τὴ μία γιορτὴ τῶν Δαιδάλων στὴν ἄλλη, δὲν μπόρεσα. Ἡ γιορτὴ γίνεται με αὐτὸν τὸν τρόπο: ὑπάρχει ἓνα δάσος κοντὰ στὶς Ἀλασκομενές. Οἱ πιο μεγάλοι κορμοὶ δρυῶν βρίσκονται ἐκεῖ. Σὲ αὐτὸ τὸ δάσος ἐρχονται οἱ Πλαταιεῖς καὶ σκορπίζουν μερίδες βρασμένων κρεάτων. Τὰ ἄλλα πουλιά ἐλάχιστα τοὺς ἀπασχολοῦν, ἀλλὰ γιὰ τὰ κοράκια – γιὰτὶ γιὰ αὐτὰ πηγαίνουν ἐκεῖ – στήνουν προσεκτικὸς φρουροὺς. Ὅταν κάποιος ἀπὸ αὐτὰ ἀρπάξει τὸ κρέας, παρατηροῦν σὲ ποιο δέντρο θὰ καθίσει. Καὶ σὲ ὅποιο καθίσει, τὸ κόβουν καὶ κατασκευάζουν ἀπὸ αὐτὸ τὸ δαίδαλο· γιὰτὶ καὶ τὸ ἴδιο τὸ ξόανο τὸ ὀνομάζουν δαίδαλο. αὐτὴ τὴ γιορτὴ τὴ γιορτάζουν μόνοι τοὺς οἱ Πλαταιεῖς καὶ τὴν ὀνομάζουν «Μικρὰ Δαίδαλα». Τὴ γιορτὴ ὁμως τῶν «Μεγάλων Δαιδάλων» τὴ γιορτάζουν μαζί τοὺς καὶ οἱ Βοιωτοὶ καὶ τὴ διεξάγουν κάθε ἐξηκοστὸ ἔτος, γιὰτὶ λένε ὅτι γιὰ τόσα χρόνια ξ γιορτὴ εἶχε σταματήσει, ὅταν οἱ Πλαταιεῖς ἦταν ἐξόριστοι. Εἶναι ἑτοιμα γιὰ αὐτοὺς δεκατέσσερα ξόανα, τὰ ὁποῖα ἔχουν κατασκευαστεῖ γιὰ τὰ «Μικρὰ Δαίδαλα» ποὺ τελοῦνται κάθε χρόνο. Αὐτὰ τὰ παίρνουν με κλῆρο οἱ Πλαταιεῖς, οἱ Κορωναῖοι, οἱ Θεσπιεῖς, οἱ Ταναγραῖοι, οἱ Χαιρωνεῖς, οἱ Ορχομένιοι, οἱ Λεβαδεῖς καὶ οἱ Θηβαῖοι. Αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι ἀξίωσαν νὰ συμφιλιωθοῦν με

τους Πλαταιείς και να συμμετάσχουν στον κοινό σύλλογο και να στέλνουν θυσία στα Δαίδαλα, από τότε που ο Κάσσανδρος ο γιος του Αντίπατρου, ανοικοδόμησε τη Θήβα. Οι μικρότερες πόλεις που δεν είναι άξιες λόγου με κοινή συνεισφορά παίρνουν κατόπιν κλήρωσης ξόανα. Αφού μεταφέρουν το άγαλμα δίπλα στον Ασωπό και το τοποθετούν σε άμαξα, τοποθετούν δίπλα του και μια γυναίκα ως παράνυμφο. Αμέσως μετά τραβούν κλήρο για το ποια σειρά θα έχουν στην πομπή. Από το σημείο εκείνο του ποταμού οδηγούν τις άμαξες στην κορυφή του Κιθαιρώνα. Έχει προετοιμαστεί για αυτούς βωμός στην κορυφή του όρους, τον οποίο κατασκευάζουν με αυτό τον τρόπο: τοποθετούν το ένα πάνω στο άλλο ξύλα τετράγωνα που τα ταιριάζουν μεταξύ τους, με τον ίδιο τρόπο σαν να χτίζουν οικοδόμημα από πέτρες, και αφού σηκώσουν σε ύψος το οικοδόμημα, τοποθετούν από πάνω φρύγανα. Αφού κάθε πόλη και οι άρχοντές της θυσιάσουν στην Ήρα μια αγελάδα και ένα ταύρο στον Δία, τα σφάγια γεμάτα με κρασί και θυμιάματα και τα δαίδαλα μαζί τα καίνε πάνω στον βωμό, ενώ και οι πλούσιοι πολίτες θυσιάζουν αντίστοιχα. Αυτοί πάλι που δεν έχουν ίδια οικονομική δύναμη συνηθίζεται να θυσιάζουν μικρότερα πρόβατα. Και μαζί με αυτά η φλόγα που εξαπλώνεται καίει και τον ίδιο τον βωμό. Και γνωρίζω ότι η φλόγα αυτή που υψώνεται ψηλά είναι ορατή από πάρα πολύ μακριά. Κάτω από την κορυφή στην οποία κατασκευάζουν τον βωμό αυτός που κατεβαίνει περίπου δεκαπέντε στάδια συναντά το άντρο των Κιθαιρωνίδων Νυμφών, το ονομαζόμενο Σφραγίδιο, όπου κατά την παράδοση έδιναν μαντείες κατά την αρχαιότητα οι Νύμφες.

156. **Παυσανίας, Βοιωτικά, ΙΧ, 33, 5-7** άπωτέρω δὲ τῆς κώμης ἐπεποιήτο ἐν τῷ χθαμαλῷ τῆς Ἀθηνᾶς ναὸς καὶ ἄγαλμα ἀρχαῖον ἐλέφαντος. ... (Σύλλας) καὶ ἐν ταῖς Ἀλαλκομεναῖς, τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ἄγαλμα αὐτὸ συλήσας. ..τὸ δὲ ἱερὸν ἐν ταῖς Ἀλαλκομεναῖς ἡμελήθη τὸ ἀπὸ τοῦδε ἅτε ἡρημωμένον τῆς θεοῦ. ἐγένετο δὲ καὶ ἄλλο ἐπ' ἑμοῦ τοιόνδε ἐς κατάλυσιν τοῦ ναοῦ: κισσὸς οἱ προσπεφυκὼς μέγας καὶ ἰσχυρὸς διέλυσεν ἐκ τῶν ἀρμονιῶν καὶ διέσπα τοὺς λίθους ἀπ' ἀλλήλων.

Μτφρ.: λίγο πιο πέρα από την κώμη, σε πεδινό χώρο, βρίσκεται ναός της Αθηνάς και άγαλμά της αρχαίο ελεφάντινο... (ο Σύλλας) και το άγαλμα στις Αλαλκομενές σύλησε ... και το ιερό από τότε που ερημώθηκε από το άγαλμα της θεάς παραμελήθηκε. Έγινε και κάτι άλλο στις μέρες μου που συνέβαλε στην καταστροφή του ναού. Κισσός φύτρωσε σε αυτόν, μεγάλος και δυνατός και διέλυσε τους αρμούς και ξεκόλλησε τους λίθους μεταξύ τους.

157. **Όμηρος, Ιλιάδα, Δ,4** «δοιαί μὲν Μενελάῳ ἀρηγόνες εἰσὶ θεῶν, Ἥρῃ τ' Ἀργεῖῃ καὶ Ἀλαλκομενηῖς Ἀθήνῃ».

Μτφρ.: δύο θεές είναι βοηθοί του Μενελάου, η Αργεία Ήρα και η Αλαλκομένη Αθηνά.

158. **Στράβων, 2,36** Ἀλαλκομενῶν τοίνυν μέμνηται ὁ ποιητής, ἀλλ' οὐκ ἐν καταλόγῳ «Ἥρῃ τ' Ἀργεῖῃ καὶ Ἀλαλκομενηῖς Ἀθήνῃ.» ἔχει δ' ἀρχαῖον ἱερὸν Ἀθηνᾶς σφόδρα τιμώμενον, καὶ φασὶ γε τὴν θεὸν γεγενῆσθαι ἐνθάδε, καθάπερ καὶ τὴν Ἥραν ἐν Ἀργεῖ, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ποιητὴν ὡς ἀπὸ πατρίδων τούτων ἀμφοτέρας οὕτως ὀνομάσαι. Διὰ τοῦτο δ' ἴσως οὐδ' ἐν τῷ καταλόγῳ μέμνηται τῶν ἐνταῦθα ἀνδρῶν, ἐπειδὴ ἱεροὶ ὄντες παρεῖντο τῆς στρατείας. Καὶ

γὰρ καὶ ἀπόρθητος αἶε διετέλεσεν ἡ πόλις, οὔτε μεγάλη οὔσα οὔτ' ἐν εὐερκεῖ χωρίῳ κειμένη, ἀλλ' ἐν πεδίῳ· τὴν δὲ θεὸν σεβόμενοι πάντες ἀπείχοντο πάσης βίας, ὥστε καὶ Θηβαῖοι κατὰ τὴν τῶν Ἐπιγόνων στρατείαν ἐκλιπόντες τὴν πόλιν ἐκεῖσε λέγονται καταφεύγειν καὶ εἰς τὸ ὑπερκείμενον ὄρος ἔρυμνόν τὸ Τυλφώσιον, ὑφ' ᾧ Τυλφῶσσα κρήνη καὶ τὸ τοῦ Τειρεσίου μνήμα ἐκεῖ τελευτήσαντος κατὰ τὴν φυγὴν.

Μτφρ.: στις Αλαλκομενές κάνει μνεία ο ποιητής, αλλά όχι στον Κατάλογο: «Ἡ Ἀργεῖα Ἥρα καὶ ἡ Αλαλκομένη Ἀθηνά». Εδῶ βρίσκεται ἀρχαῖο ἱερό της Ἀθηνᾶς που το τιμούν ἐξαιρέτως, καὶ λένε ὅτι ἡ θεὰ γεννήθηκε ἐδῶ, ὅπως καὶ ἡ Ἥρα στο Ἄργος, καὶ γιὰ αὐτὸ τὸν λόγο ὁ ποιητὴς τις ὀνόμασε καὶ τις δύο ἀπὸ τις πατρίδες τους. Γιὰ αὐτὸ ἴσως καὶ στὸν Κατάλογο κάνει μνεία τῶν ἐδῶ ἀνδρῶν, ἐπειδὴ ἀν καὶ ἦσαν ἱεροὶ πήραν μέρος στὴν ἐκστρατεία. καὶ σὲ ὅλα τὰ χρόνια ἦσαν ἀπόρθητη ἡ πόλη, παρόλο που δὲν ἦταν μεγάλη οὔτε τοποθετημένη σὲ οχυρὴ περιοχὴ, ἀλλὰ σὲ πεδιάδα. Ἀπὸ σεβασμὸ στὴ θεὰ ὅλοι ἀπείχαν ἀπὸ κάθε μορφὴ βίας, ὥστε καὶ οἱ Θηβαῖοι, ὅταν κατὰ τὴν ἐκστρατεία τῶν Ἐπιγόνων ἐγκατέλειψαν τὴν πόλιν τους, πρὸς τὰ ἐκεῖ λέγεται ὅτι κατέφυγαν καὶ στὸ ὑπερκείμενο οχυρωμένο ὄρος Τυλφώσιον, κάτω ἀπὸ τὸ ὁποῖο βρίσκεται ἡ Τυλφῶσσα κρήνη καὶ τὸ μνήμα τοῦ Τειρεσία που πέθανε ἐκεῖ στὴ διάρκεια τῆς φυγῆς.

Β) καταγωγή

159. **Παυσανίας, Βοιωτικά, ΙΧ, 33, 5** Ἀλαλκομεναὶ δὲ κώμη μὲν ἐστὶν οὐ μεγάλη, κεῖται δὲ ὄρους οὐκ ἄγαν ὑψηλοῦ πρὸς τοῖς ποσὶν ἐσχάτοις. γενέσθαι δὲ αὐτῇ τὸ ὄνομα μὲν ἀπὸ Ἀλαλκομενέως ἀνδρὸς αὐτόχθονος, ὑπὸ τούτου δὲ Ἀθηνᾶν τραφῆναι λέγουσιν· οἱ δὲ εἶναι καὶ τὴν Ἀλαλκομενίαν τῶν Ὠγύγου θυγατέρων φασίν.

Μτφρ.: οἱ Αλαλκομενές εἶναι μία κώμη ὀχι πολὺ μεγάλη που βρίσκεται στὶς ὑπῤρειες ἐνός βουνοῦ ὀχι πολὺ ὑψηλοῦ. Τὸ ὀνομά της τὸ πήρε ἀπὸ ἕναν ντόπιον ἀνδρα, τὸν Αλαλκομενέα, ἀπὸ τὸν ὁποῖο λένε ὅτι ἀνατράφηκε ἡ Ἀθηνά· κάποιοι ἄλλοι υποστηρίζουν ὅτι ἡ Αλαλκομενία ἦταν μία ἀπὸ τῆς θυγατέρες τοῦ Ὠγύγου.

Γ) τοποθεσία

160. **Παυσανίας, Βοιωτικά, ΙΧ, 33, 7** ῥεῖ δὲ καὶ ποταμὸς ἐνταῦθα οὐ μέγας χεῖμαρρος· ὀνομάζουσι δὲ Τρίτωνα αὐτόν, ὅτι τὴν Ἀθηνᾶν τραφῆναι παρὰ ποταμῷ Τρίτωνι ἔχει λόγος, ὡς δὴ τοῦτον τὸν Τρίτωνα ὄντα καὶ οὐχὶ τὸν Λιβύων, ὃς ἐς τὴν πρὸς Λιβύην θάλασσαν ἐκδίδωσιν ἐκ τῆς Τριτωνίδος λίμνης.

Μτφρ.: ῥεεῖ ἐδῶ ἕνας μικρὸς χεῖμαρρος που τὸν ὀνομάζουν Τρίτωνα, γιὰτὶ ὑπάρχει ὁ μῦθος ὅτι ἡ Ἀθηνά ἀνατράφηκε κοντὰ στὸν ποταμὸ Τρίτωνα καὶ αὐτὸς εἶναι ἐτούτος ὁ Τρίτωνας καὶ ὀχι ἐκεῖνος που στὴ Λιβύη που ἐκβάλλει στὴ θάλασσα ἀπὸ τὴν Τριτωνίδα λίμνη.

Δ) μυθολογία

161. **Πλούταρχος, Αίτια Ελληνικά, 43** Πόθεν ή τῶν Ἰθακησίων πόλις

Ἀλαλκομεναί προσηγορεύθη;

Διὰ τὸ τὴν Ἀντίκλειαν ὑπὸ Σισύφου βιασθεῖσαν ἐν τῇ παρθενίᾳ τὸν Ὀδυσσεά συλλαβεῖν· ὑπὸ πλειόνων δ' ἐστὶν εἰρημένον. Ἴστρος δ' ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν ὑπομνήμασι προσιστόρηκεν, ὅτι τῷ Λαέρτῃ δοθεῖσα πρὸς γάμον καὶ ἀναγομένη περὶ τὸ Ἀλαλκομένειον ἐν τῇ Βοιωτίᾳ τὸν Ὀδυσσεά τέκοι, καὶ διὰ τοῦτ' ἐκεῖνος ὥσπερ μητροπόλεως ἀναφέρων τοῦνομα τὴν ἐν Ἰθάκῃ πόλιν οὕτω φησὶ προσαγορεύεσθαι.

Μτφρ.: Από πού η πόλη της Ιθάκης ονομάστηκε Αλαλκομεναί:

Εξαιτίας της Αντίκλειας που βιάστηκε από τον Σίσυφο χάνοντας την παρθενία της και συλλαμβάνοντας τον Οδυσσέα· από πολλούς λέγεται αυτή η ιστορία. Ο Ἴστρος ο Αλεξανδρεὺς στα Ὑπομνήματά του ιστορεῖ επιπλέον ὅτι δόθηκε σε γάμο στον Λαέρτη και καθὼς βρισκόταν κοντά στο Αλαλκομένειο ιερό στη Βοιωτία, γέννησε τον Οδυσσέα και για αυτό ἐκεῖνος ονόμασε ἐτσι την πόλη στην Ιθάκη από την πόλη της μητέρας του.

Χριστιανικοί χρόνοι

Περιγραφή

162. **Σουΐδας** ἀπιθής

ὁ δυσχερὴς καὶ δυσανάβατος τοῖς βαίνειν ἐθέλουσιν. Ἀλαλκομεναί πόλις ἐστὶ· καὶ ἀκούω αὐτὴν μήτε ἐφ' ὑψηλοῦ κεῖσθαι καὶ ἀπιθοῦς λόφου μήτε τειχῶν περίβολον ἔχειν.

Μτφρ.: ο συντάκτης εξηγεί ὅτι η λέξη ἀπιθής σημαίνει τον τραχύ και δύσκολο στην ανάβαση τόπο. Για παράδειγμα φέρνει την εξής φράση: οι Αλαλκομενές είναι μία πόλη· ἔχω ακούσει ὅτι δεν είναι χτισμένη ούτε σε υψηλό και τραχύ λόφο ούτε περιβάλλεται από τείχη.